

3 квітня 2011 року виповнилося 75 років від дня народження та 55 років трудової, лікарської, наукової, педагогічної та громадської діяльності видатного ученого-гігієніста і організатора санітарно-епідеміологічної служби, доктора медичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України **М.І. Хижняка**.

Микола Іванович народився у селянській сім'ї у селі Червоному (хутір Причиське) Яготинського району Київської області, яке у давнину перебувало на території Яготинської сотні Переяславського полку. Територія сотні — це родючі степи, які активно заселялися протягом XVII-XVIII століть. Більша частина землі у Гетьманщині ще до кінця XVIII століття стала приватною власністю, а яготинські степи були на той час ще вільними і належали Війську Запорозькому, тобто перебували під опікою гетьманів.

Після розгрому полку під Несвіжем в Яготинському степу був лише хутірець вдови судді Попкевича. Вона, вмираючи, передала свої землі монахам Переяславського монастиря, які й заснували хутір Лозовий Яр, а пізніше і хутір Причиське.

Середню школу Микола Хижняк закінчив 1954 року у селі Лозовий Яр того ж району, потім працював у колгоспі. У 1955 році був призваний в армію, служив у Забайкальському військовому окрузі (м. Кяхта) на посаді писаря штабу полку, 1956 року був комісований за станом здоров'я.

1962 року М.І. Хижняк закінчив Київський медичний інститут ім. О.О. Богомольця за спеціальністю "Санітарно-гігієнічна справа". Після закінчення інституту працював на керівних посадах санітарно-епідеміологічної служби Київщини. То була пора становлення М.І. Хижняка як організатора санітарно-епідеміологічної служби та науковця. Він уміло поєднував свій значний

ОРГАНІЗАТОР САНІТАРНО- ЕПІДЕМІОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ

До 75-річчя від дня народження
Миколи Івановича ХИЖНЯКА

НАШІ ЮВІЛЯРИ

досвід фахівця санітарно-епідеміологічної служби з науково-дослідницькою роботою.

1973 року за керівництва академіка Л.В. Громашевського і професора М.О. Романенка М.І. Хижняк захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук на тему: "Санітарно-гельмінтологічна оцінка роботи Бортницької зрошувальної системи", яка стала вагомим внеском у вирішення проблеми зниження захворюваності населення на геогельмінтози у зонах функціонування зрошувальних систем в Україні.

1976 року М.І. Хижняк був призначений на посаду головного лікаря Київської обласної санітарно-епідеміологічної станції, а у 1981 р. перейшов на роботу до Республіканської санепідстанції МОЗ України.

У 1983 р. на запрошення директора Всесоюзного науково-дослідного інституту гігієни і токсикології пестицидів, поліме-

рів і пластичних мас МОЗ СРСР професора А.В. Павлова М.І. Хижняк переходить на наукову роботу.

У 1986 р. М.І. Хижняк успішно захистив докторську дисертацію на тему: "Наукове обґрунтування охорони навколишнього середовища і здоров'я населення при сільськогосподарському використанні стічних вод" за спеціальністю "Гігієна" (консультанти — академік Гончарук Є.Г., професори А.В. Павлов і М.О. Романенко). Матеріали наукових досліджень, проведених Хижняком М.І., послужили підґрунтям для підготовки за його участі санітарних правил, методичних вказівок та гігієнічних рекомендацій щодо землеробських полів зрошення, монографій "Гігієнічна оцінка землеробських полів зрошення", 1975 року (у співавторстві з М.О. Романенком), "Біологічне забруднення навколишнього середовища та здоров'я людини", 1992 р. (за редакцією проф. М.І. Хижняка),

"Санітарно-епідеміологічні основи очищення тваринницьких стоків ґрунтом", 1990 р., "Санітарно-епідеміологічні основи очищення стічних вод ґрунтом", 1993 р. (у співавторстві) тощо.

З 1995 р. наукова діяльність М.І. Хижняка пов'язана з вивченням стану здоров'я військовослужбовців Збройних Сил України: спочатку на посаді провідного наукового співробітника, а з 1996 р. — професора кафедри військово-профілактичної медицини Української військово-медичної академії МО України. Глибокі знання та великий практичний досвід роботи дають змогу Миколі Івановичу Хижняку на високому рівні проводити в академії педагогічну, методичну та наукову роботу з військової гігієни, епідеміології та екології. Як спеціаліст високої кваліфікації у сфері загальної і військової гігієни та екології М.І. Хижняк зробив ва-

гомий внесок у справу збереження і зміцнення здоров'я військовослужбовців, удосконалення системи санітарно-епідеміологічного нагляду у Збройних Силах України. Разом зі своїми учнями М.І. Хижняк проводить дослідження стану здоров'я військовослужбовців залежно від видів Збройних Сил, родів військ, умов військової служби та побуту.

За період своєї науково-практичної діяльності професор Хижняк М.І. опублікував понад 650 наукових та навчально-методичних праць з різних проблем гігієни, епідеміології, екології, соціальної гігієни і організації охорони здоров'я, у тому числі 18 монографій, книг, 5 підручників та 6 навчальних посібників.

Професором М.І. Хижняком створено наукову школу з соціальної медицини та гігієни, підготовлено 44 доктори і кандидати медичних наук, у тому числі 10 докторів.

У наш час професор М.І. Хижняк продовжує брати активну участь у громадському житті. Він є членом Вченої ради Української військово-медичної академії, членом спеціалізованої Вченої ради з присудження наукових ступенів кандидатів і докторів наук зі спеціальної тематики при Українській військово-медичній академії, членом редакційних колегій журналу "Військова медицина України", збірників наукових праць "Військова охорона здоров'я" та "Сучасні аспекти військової охорони здоров'я" та інших видань.

За самовіддану працю М.І. Хижняку присвоєно почесне звання "Заслужений діяч науки і техніки України" (2005 р.), він нагороджений медалями, знаками та багатьма почесними грамотами.

Сердечно вітаємо Миколу Івановича Хижняка з ювілеєм, зичимо йому доброго здоров'я і подальших успіхів у його плідній науковій та педагогічній діяльності.

**Міністерство охорони
здоров'я України,
Міністерство
оборони України,
Військово-медичний
департамент,
Українська військово-
медична академія.**

RISK OF SOMATIC HEALTH LEVEL DECREASE IN HEALTHY TEENAGERS UNDER THE INFLUENCE OF HEALTH FORMING FACTORS

Sydorenko T.P., Berdnyk O.V.

РИЗИК ЗНИЖЕННЯ РІВНЯ СОМАТИЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЗДОРОВИХ ПІДЛІТКІВ ПІД ВПЛИВОМ РІЗНИХ ЧИННИКІВ

**СИДОРЕНКО Т.П.,
БЕРДНИК О.В.**

ДУ "Інститут гігієни та медичної екології ім. О.М. Марзєєва АМН України", м. Київ

УДК 613.96:614.7:61

Ефективність профілактичних заходів значною мірою залежить від використаних критеріальних показників здоров'я, які, у свою чергу, відбивають кінцеву мету конкретних розробок, наприклад зниження смертності населення, зменшення поширеності хронічних та гострих видів патології, первинна профілактика шкідливої дії чинників на стадії передхвороби тощо. Відповідно, у таких роботах використовуються показники смертності, первинної захворюваності та поширеності хвороб тощо. В основу їх визначення покладено дихотомічний принцип розподілу (тобто або "здоров'я", або "хвороба"), підґрунтям якого є констатація факту наявності чи відсутності патології. Усі ці показники належать до групи т.з. негативних показників здоров'я і характеризують не рівень здоров'я населення, а рівень його нездоров'я.

Оцінка саме рівня здоров'я можлива тільки на основі т.з. позитивних, або прямих показників, основою для яких є положення, що кожна людина (і здорова, і хвора) має певний потенціал здоров'я, який забезпечується здатністю до

РИСК СНИЖЕНИЯ УРОВНЯ СОМАТИЧЕСКОГО ЗДОРОВЬЯ ЗДОРОВЫХ ПОДРОСТКОВ ПОД ВОЗДЕЙСТВИЕМ РАЗНЫХ ЗДОРОВЬЕФОРМИРУЮЩИХ ФАКТОРОВ

Сидоренко Т.П., Бердник О.В.

Изучалось влияние поведенческих факторов риска (пребывание на свежем воздухе, занятие физической культурой и спортом, пользование мобильными телефонами и компьютерами, просмотр телевизора, курение, употребление слабоалкогольных напитков, пассивное курение) и экологических условий в местах проживания на уровень соматического здоровья подростков. Установлено, что существует риск снижения уровня соматического здоровья здоровых детей под воздействием этих факторов. В ряде случаев риск снижения уровня соматического здоровья здоровых подростков под воздействием внешних факторов является более значимым, чем риск формирования у них клинически выраженных форм патологии.

© Сидоренко Т.П., Бердник О.В. СТАТТЯ, 2011.